

5. Ceny

Cenová hladina ve 3. čtvrtletí rostla poměrně výrazným tempem.

Meziroční dynamika spotřebitelských cen se ve 3. čtvrtletí držela na úrovni blízké 3 %.

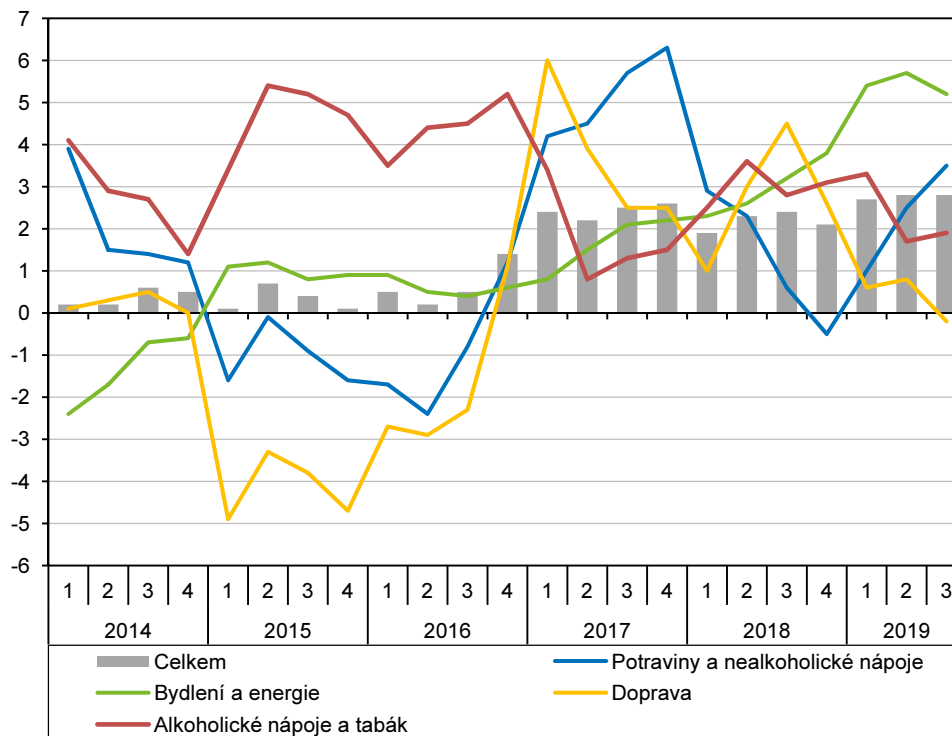
Dynamika růstu cen bydlení se držela na vysoké úrovni, i když mírně oslabila.

Celkový meziroční růst cenové hladiny v ekonomice podle deflátoru HDP si ve 3. čtvrtletí udržel úroveň předchozího kvartálu 3,6 %. Mírně zpomalil růst cen spotřebních statků (3,5 %), a to u domácností (2,9 %) i vládních institucí (4,8 %). Volnější byla dynamika cen kapitálových statků (2,3 %), v případě fixního kapitálu ale došlo k malému zrychlení na 3,6 %. Růst cenové hladiny podporovalo posílení kladných směnných relací (100,8 %), zejména díky obchodu se zbožím (z 99,8 % na 100,5 %), který dále podporovaly kladné směnné relace zahraničního obchodu se službami (102,7 %).

Poměrně silný růst spotřebitelských cen se udržel i ve 3. čtvrtletí 2019. Meziroční navýšení indexu během 1. až 3. kvartálu dosáhlo 2,8 %. Stejnou hodnotu měl přírůstek i v samotném 3. čtvrtletí. Pozice oddílů bydlení, voda, energie a paliva jako hlavního hybatele cenové dynamiky přetrvávala i ve 3. čtvrtletí. Druhý nejvyšší příspěvek k meziročnímu růstu měly potraviny a nealkoholické nápoje. Mírně posílil vliv cen stravování a ubytování. Naopak ve 3. čtvrtletí k růstu přestaly přispívat ceny dopravy. Celkově byl ve sledovaném období výraznější růst cen služeb (3,9 %) než zboží (2,3 %).

Ceny bydlení, vody, energií a paliv ve 3. čtvrtletí 2019 meziročně vzrostly o 5,2 %. To je trochu méně než v předchozích kvartálech (5,4 % a 5,7 % v 1. a 2. čtvrtletí). V porovnání s předchozím obdobím byl ve 3. čtvrtletí nižší přírůstek cen imputovaného nájemného (nákladů vlastnického bydlení, 4,9 %) a také cen elektrické a tepelné energie, plynu a ostatních paliv (6,9 %). Naopak mírně zrychlil růst cen nájemného z bytu (3,9 %). Na vysoké úrovni se držela i dynamika cen běžné údržby a drobných oprav (5,1 %).

Graf č. 10 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně, v %)

Zdroj: ČSÚ

Posílil vliv cen potravin, zejména kvůli pokračujícímu prudkému

Meziroční dynamika cen potravin a nealkoholických nápojů v průběhu roku zrychlovala a ve 3. čtvrtletí dosáhla 3,5 %. Od začátku roku k růstu nejvíce přispívaly

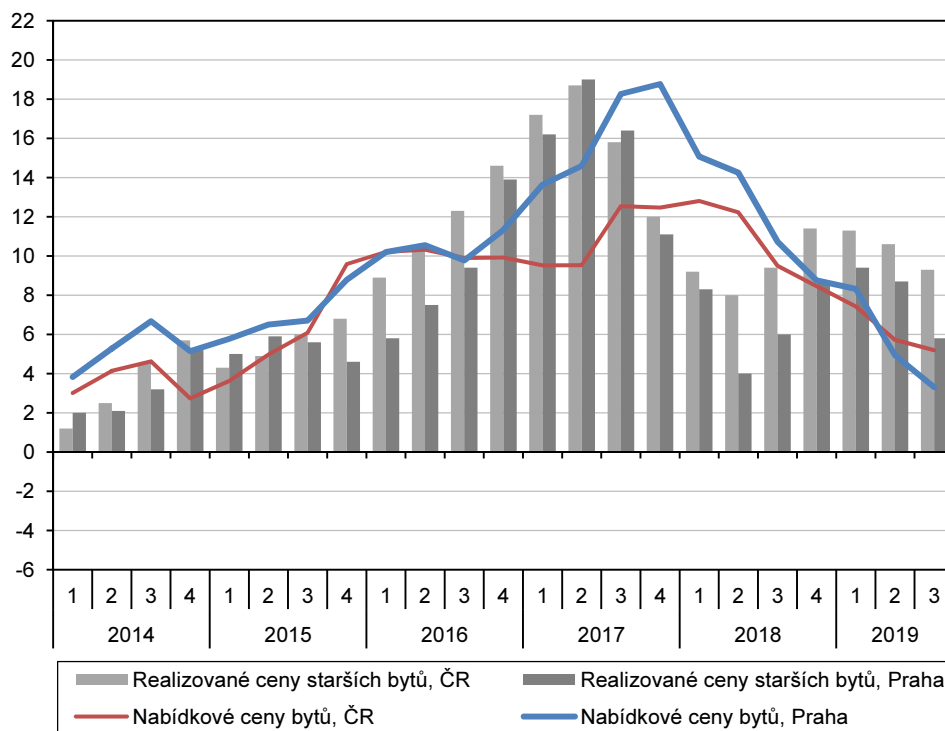
nárůstu cen zeleniny.

ceny zeleniny, které se ve 3. čtvrtletí meziročně zvýšily o 26,1 %. Velkou roli zde hrála základna loňského roku. Ceny zeleniny se totiž prudce zvýšily na přelomu roku a od února do června si víceméně udržovaly vysokou úroveň. Od června ceny zeleniny meziměsíčně klesaly. K posílení meziročního tempa došlo také u masa (5,1 %) a pekárenských výrobků a obilovin (4,1 %). Ceny stravování a ubytování vzrostly o 4,5 %. Do záporných hodnot sklouzl meziroční vývoj cen dopravy. Kromě propadu cen dopravních služeb o 4,8 % se projevila jen velmi mírný růst cen nákupů osobních dopravních prostředků (0,6 %) i jejich provozu (0,5 %).

Spotřebitelské ceny v EU rostly mírněji než v předchozím období.

Meziroční růst spotřebitelských cen v EU ve 3. čtvrtletí dosáhl 1,3 %, což znamenalo mírné zpomalení oproti předchozímu kvartálu. Hlavním důvodem bylo výrazné utlumení růstu cen dopravy související s meziročním poklesem cen ropy. Zpomalení se odehrálo v naprosté většině zemí. Výjimkou byly Slovensko, Slovinsko, Polsko, Česko, Nizozemsko a Malta. Nejrychleji ve 3. kvartálu meziročně narůstaly ceny v Rumunsku (3,9 %), Maďarsku (3,1 %) a na Slovensku (3,0 %). Jedinou zemí, kde spotřebitelská cenová hladina meziročně klesla, bylo Portugalsko (-0,3 %). Blízko nuly se ale pohybovala cenová dynamika i na Kypru (0,1 %), v Řecku (0,2 %) a Itálii (0,3 %).

Graf č. 11 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Růst nabídkových cen bytů ve 3. čtvrtletí 2019 zpomalil.

Vývoj nabídkových cen bytů odráží situaci na trhu s nemovitostmi, kde velmi vysoké ceny bytů odrazují další zájemce o koupi. Na ochlazení trhu poukazuje i pokračující propad počtu nových hypotečních smluv. Meziroční přírůstek indexu nabídkových cen ve 3. čtvrtletí 2019 dosáhl 5,2 %, což je nejméně od 2. čtvrtletí roku 2015. Velkou roli v tom hrály nabídkové ceny bytů v Praze, které rostly jen o 3,3 %. Naopak ceny v ČR bez hlavního města se zvýšily o 7,8 %. Redukce tempa se dotkla i realizovaných cen starších bytů. Ty v celé ČR meziročně rostly o 9,3 %, v samotném hlavním městě jejich přírůstek spadl na 5,8 %. Zpomalení pokračovalo také v případě realizovaných cen nových bytů v Praze. Meziroční navýšení zde dosáhlo 6,7 %.

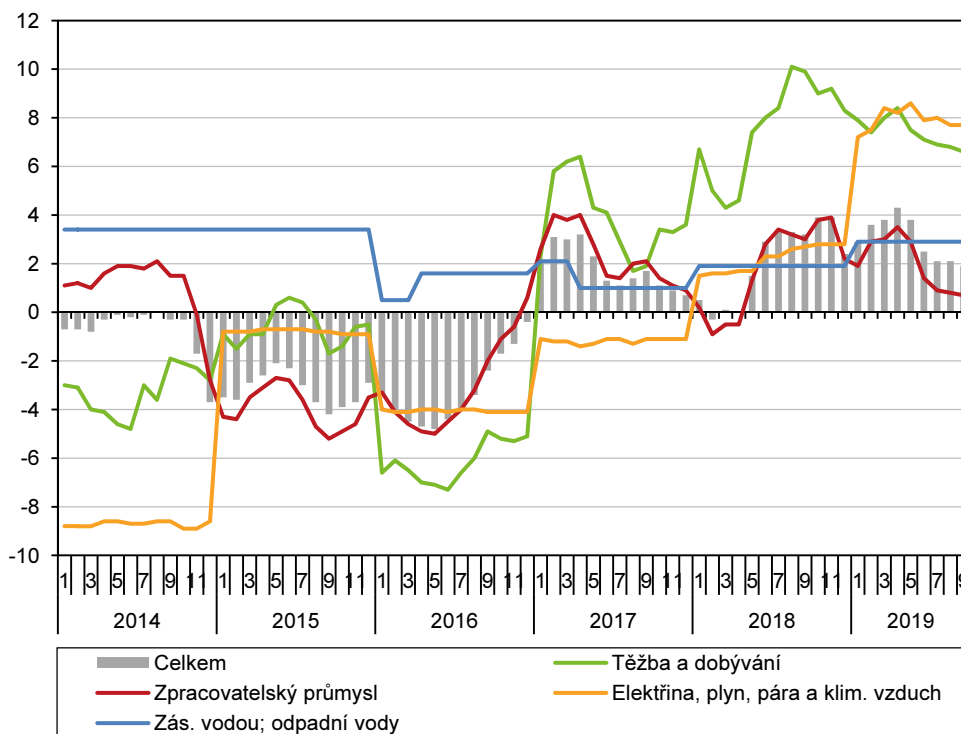
Ceny ve zpracovatelském průmyslu rostly ve 3. čtvrtletí výrazně pomaleji než v předchozím půlroce.

Meziroční dynamika cen průmyslových výrobců ve 3. čtvrtletí výrazně zpomalila a dosáhla 2,0 %. Ceny ve všech sekcích produkce s výjimkou zásobování vodou rostly mírněji než v předchozích dvou čtvrtletích. Těžiště výše zmíněného zpomalení ale spočívalo ve výrobcích a službách zpracovatelského průmyslu. Meziroční přírůstek zde ve 3. čtvrtletí činil 0,8 % (v 1. a 2. čtvrtletí to bylo shodně 2,6 %). Nejvýrazněji k propadu tempa přispěl vývoj cen koksu a rafinovaných ropných produktů¹. Pokles zaznamenaly i s ropnými produkty související chemické látky a výrobky (-2,7 %). Naopak pozitivní vliv a růst si udržely potravinářské výrobky, nápoje a tabák (3,7 %). U ostatních nekovových minerálních výrobků se také projevil pokles cen ropy a meziroční dynamika zde ve 3. čtvrtletí polevila na 2,7 %, pozitivní vliv na celkový index ale zůstal zachován. Výrazně rostly ceny textilu, oděvů a usní (4,0 %) a nábytku a ostatních výrobků zpracovatelského průmyslu (4,2 %). Ceny dopravních prostředků stagnovaly (0,1 %).

Ceny elektřiny nadále podporují růst indexu cen výrobců.

Ve 3. čtvrtletí měla nejsilnější pozitivní vliv na růst cen výrobců sekce elektřina, plyn, pára a klimatizovaný vzduch. Meziroční navýšení cen zde zejména pod vlivem cen elektřiny dosáhlo 7,8 %, i když bylo mírnější než ve 2. kvartálu. Silné tempo si držely i ceny těžby a dobývání (6,7 %). I v jejich případě růst v porovnání s 1. pololetím mírně zpomalil. Kromě výrazného růstu cen uhlí zdražuje i kámen, písek a jíl, suroviny důležité ve stavebnictví. Náklady na zásobování vodou a služby související s odpadními vodami od začátku roku meziročně rostly o 2,9 %.

Graf č. 12 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Ceny výrobců v EU byly ovlivněny vývojem cen ropy.

Meziroční pokles cen ropy se ve 3. čtvrtletí široce projevil ve vývoji cen výrobců v celé Evropské unii. Růst se totiž v porovnání s 2. kvartálem snížil ve všech zemích s výjimkou Bulharska a Irska. Ve 12 zemích ceny meziročně klesaly (ve 2. čtvrtletí rostly v celé Unii). Index cen výrobců v EU ve 3. čtvrtletí meziročně klesl o 0,3 %. Stál za tím mimo jiné propad cen těžby a dobývání (-8,9 %, výhradně vlivem cen ropy),

¹ Růstové tempo není uvedeno, jedná se o individuální data.

vysoká srovnávací základna loňského roku ovlivnila i ceny elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-1,1 %). Zpomalil i růst cen ve zpracovatelském průmyslu (0,3 %). Nejvýraznější meziroční pokles cen výrobců se odehrál v Dánsku (-3,8 %), Španělsku (-2,2 %) a v Portugalsku (-2,1 %). Naopak poměrně silný růst se udržel v Rumunsku (5,1 %), dynamika cen v Bulharsku zrychlila na 4,3 %. O 2,6 % rostl index v Lucembursku.

Do růstu cen tržních služeb se promítají náklady na pracovní sílu.

Index cen tržních služeb ve 3. čtvrtletí meziročně rostl o 2,7 %. Pokračovalo tak postupné zrychlování tempa, které se dá přičíst mimo jiné situaci na trhu práce. Nejvíce přispěly k růstu indexu ceny služeb v oblasti programování a souvisejícího poradenství, kde meziroční růst dosáhl 4,6 %. Obor se potýká s vysokou poptávkou a nedostatkem kvalifikované pracovní síly, což tlačí vzhůru mzdové náklady. Významně opět k růstu přispívala i pozemní a potrubní doprava (meziroční růst 2,2 %) i pojištění, zajištění a penzijní financování (6,6 %). Komplikovanou situaci na trhu práce potvrzuje i 10,3% růst cen služeb v oblasti zaměstnání, který se projevil i v celém indexu stejně silně jako ceny reklamních služeb a průzkumu trhu, kde meziroční dynamika posílila na 5,5 %.

Meziroční růst cen zemědělských výrobců po silném 2. čtvrtletí zpomalil.

Po výrazném zrychlení ve 2. čtvrtletí se meziroční růst cen zemědělské výroby ve 3. kvartálu vrátil na nižší úroveň (5,8 %). Zpomalení se odehrálo výlučně u rostlinné výroby. Ceny zde rostly o 5,3 %. Hlavní podíl na popsáném vývoji měly obiloviny, u kterých se meziroční růst propadl z dvouciferných temp na 2,7 %. Podobně tomu bylo u průmyslových plodin (2,0 %), zejména olejnin (2,1 %). Odezněl totiž vliv loňské neúrody máku, který vedl k výraznému zdražení (meziročně o 104,3 % ve 2. čtvrtletí, 6,2 % ve 3. čtvrtletí). I přes zvolnění byl velmi vysoký meziroční přírůstek cen brambor (40,6 %). Meziroční růst cen živočišné výroby ve 3. čtvrtletí zrychlil na 6,6 %. Zesílil hlavně růst cen hospodářských zvířat, především prasat a selat (23,8 %). Mírnou úroveň růstu si udržely ceny drůbeže (3,4 %). Nižší než v předchozím čtvrtletí byl meziroční růst cen živočišných výrobků (3,8 %). Zpomalil růst cen mléka (4,7 %) a propadly se ceny vajec (-7,0 %).

Ceny vývozu ve 3. čtvrtletí rostly, jejich dynamika ale zpomalila.

Ceny vývozu se v 1. až 3. čtvrtletí oproti stejnému období loňského roku zvýšily o 1,6 %. Meziroční dynamika ale od počátku roku zpomalovala a ve 3. čtvrtletí růst cen exportu stagnoval (0,3 %). Důvodem byl zejména meziroční propad cen minerálních paliv (-9,0 %) a ostatních surovin (-8,0 %) ve 3. kvartálu. Meziroční pokles zaznamenaly také ceny potravin a živých zvířat (-0,2 %), chemikálií (-1,9 %) a polotovarů (-0,2 %). Celkový index dosáhl meziročního nárůstu díky cenám strojů a dopravních prostředků (1,2 %) a průmyslového spotřebního zboží (3,8 %). Dynamika cen dovozu se vyvíjela podobně jako u exportu. Celkový meziroční růst v 1. až 3. čtvrtletí dosáhl 1,0 %, v samotném 3. kvartálu ale došlo k poklesu o 1,2 %. Největší vliv na to měla minerální paliva (-13,4 %), která mají ve struktuře dovozu výraznou roli. Meziroční pokles cen se odehrál rovněž u dovozu nápojů a tabáku (-5,2 %), chemikálií (-2,5 %), polotovarů (-1,2 %) a průmyslového spotřebního zboží (-0,2 %). Meziroční propad cen importu ve 3. čtvrtletí nezvrátil ani silný nárůst cen ostatních surovin (10,7 %). Jen mírně se zvyšovaly ceny dovezených strojů a dopravních prostředků (0,4 %).

Směnné relace byly ve 3. čtvrtletí kladné.

Směnné relace byly ve všech uplynulých čtvrtletích kladné. Za celé 1. až 3. čtvrtletí dosáhly 100,6 %, v samotném 3. kvartálu to bylo 101,5 %. Za popsáním posílením lze vidět směnné relace obchodu s minerálními palivy, které se zvýšily na 105,1 %. Výrazně kladné byly směnné relace obchodu s nápoji a tabákem (107,5 %) a průmyslového spotřebního zboží (104,0 %). Naopak do záporných hodnot se ve 3. čtvrtletí dostaly směnné relace u potravin a živých zvířat (97,6 %). Již výrazně

záporné směnné relace se dále prohloubily u ostatních surovin (83,1 %).